

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XIX. — Izdan in razposlan dne 30. aprila 1885.

48.

Postava od 23. marcija 1885,

s katero se izdajajo nekatera določila v oziru na zastavarski obrt.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

§. 1.

Podeljevanje dopustila (koncesije) za vršbo zastavarskega obrta (obrti onih, ki novce na zastavo v zajem dajó), navedenega v §. 15, pod števil. 13 postave od 15. marcija 1883 (Drž. zak. št. 39), s katero se obrtni red izpreminja in dopolnjuje, izročeno je na prvi stopinji političnim deželnim oblastvom.

Kolikor ta postava izrecno ne ukazuje drugače, uporabljajo se določila obrtnega reda, odnosno postave od 15. marcija 1883 (Drž. zak. št. 39), s katero se obrtni red izpreminja in dopolnjuje, tudi na zastavarski obrt; sosebnost veljajo določila §§ 5, 22 in 23 poslednjič v misel vzete postave v oziru na prošnjo za kak dopuščan obrt in na posebne potrebnosti za nastop takšnega obrta tudi gledé zastavarskih obrtov.

Kadar kaka pravniška ali juristična oseba (občina, društvo, pridobitna in gospodarstvena zadruga it.) prosi dopustila za takšen obrt, naj presojanje zanesljivosti veljá samo osebi namestnika po imenu povedanega (§. 3 gori v misel vzete postave).

§. 2.

Zastavarski obrt istodobno vršiti s kakim drugim obrtom vred dopuščeno je samo tedaj, kadar v §. 1 te postave imenovano oblastvo to posebej odobri.

§. 3.

Predno začne vršiti svoje poslove, dolžan je vsak imetelj zastavarskega obrta v roke obrtovnemu oblastvu prve stopinje dati položnino (kavcijo), katere visokost se določa tako le, namreč:

- I. Za Dunaj z vso policijsko okolino 8.000 gld.
- II. Za mesta, imajoča najmanj po 50.000 prebivalcev, in njih policijsko okolino 4.000 „
- III. Za mesta, imajoča najmanj po 20.000 prebivalcev 2.000 „
- IV. Za vse ostale kraje ali selišča 1.000 „

Položnino je treba dati v gotovih novcih ali v takih vrednotnih papirjih, kateri so po zakonitih določenih dobri za nalaganje otročjih (pupilarnih) novcev, ali jo je pa s hipoteko pupilarne varnosti opraviti.

Dokler položnina ni dana, ne sme se poslovršba začeti.

Ako obrtnik naložene mu dolžnosti, dati položnino, ne izpolni v roku, ki mu je v dopustilu za to postavljen, šteje naj se, da je podeljeno dopustilo ugasnilo.

Položnina služi — ne krateč osebne obrtniku naložene odgovornosti — v zastavo za vse pravice do povračila škode, katere iz vršbe zastavarskega obrta nastajajo proti imetelju tega obrta.

Za druge terjatve ali iskovine sme položnina samo tedaj zarubiti ali izvršiti (eksekuciji) podvreči se, kadar in kolikor to ni v škodo prednosti omenjenih pravic do povračila škode.

Take terjatve smejo stoprv (še le) leto dni po tem, ko je zastavna pravica pridobljena, oziroma izvršilo izprošeno, svoje poplačilo najti iz položnine in samo tedaj, kadar in kolikor pred izročitvijo položnine ni bila pri obrtovnem oblastvu zglašena nikaka pravica do povračila škode, katere je iz poslovršbe zastavarskega obrta nastala proti imetniku istega.

Položnina sme se stoprv leto dni po končani poslovršbi nazaj dati in samo v toliko, kadar in kolikor niso zglašene nikake pravice do povračila škode, o kakeršnih se je govorilo, ali če niso pridobljene na položnini drugovrstne pravice tretjih oseb.

Kadar je položnina umanjšana, naj jo obrtnik na poziv obrtnega oblastva dopolni v roku, ki mu se za to dodeli, sicer bi mu dopustilo odvzeto bilo.

Ako kdo na položnini po lastnikovem pripuščeni ali po izvršilu (eksekuciji) pridobi zastavno pravico, šteje naj se to za enako, kakor da je položnina umanjšana.

§. 4.

Oni, katerim je po zgornjih paragrafih podeljeno dopustilo za zastavarski obrt, imajo pravico, želeč za svoje terjatve, ki so nastale iz njihove poslovršbe, dobiti poplačilo iz danih za-nje ročnih zastav, poprijeti se — kakor si izvolijo — ali postopka, ki je povedan v členu 310 trgovinskega zakonika, ali pa onega postopka, ki ga v misel jemlje člen 311 rečenega zakonika, vse eno, so li terjatve trgovcem nasproti postale iz trgovinskih poslov, in je li bilo ali ni bilo pismene domenitve o zastavi, ki se je dala, in o postopku.

Javna prodaja ročne zastave, izprošena po členu 310 trgovinskega zakonika, vrši se po napotilu §. 47 vvodne postave k trgovinskemu zakoniku.

Obrtnik nima dolžnosti, naznanjati zastavnemu dolžniku, da je prodaja dovoljena ali da je izvršena.

Ali zastava se v nobenem slučaju ne sme prodati poprej, nego šest tednov po tem, ko terjatev dospè (doteče) in čas, kdaj bode prodana, treba je javno razglasiti takó, kakor se ukazoma določi.

Prebitek, kateri bi od novcev iz zastave iztrženih po poplačani zastavni terjatvi ostal, propade na korist krajevnih ubožcev, ako ga zastavitelj v petih letih po prodaji ne vzdigne.

Prej pridobljene pravice tretjih oseb na vrednotne papirje in druge premične stvari, ki jih je takšen obrtnik vsled posla spadajočega k njegovi poslovirbi prevzel kot imenje svojih dolžnikov, imajo v tem slučaju samo tedaj prednost pred obrtnikovimi pravicami, kadar so one poprejšnje pravice uže pri preoddaji bile obrtniku znane ali vsaj razločno spoznatne.

§. 5.

Imetniku zastavarskega obrta ni dopuščeno, njemu zastavljene stvari dalje zastavljati.

Prepovedano je, po obrtovno zastavne listke (zastavnice) kupovati, in tako tudi po obrtovno na-nje novce v zajem dajati (posojati).

§. 6.

Listine (pisma), ki se izdajajo o ponapredščinah na zastavo podeljevanih, podvržene so štempeljski pristojbini po iznosu podeljene ponapredščine, in sicer, kadar se ponapredščine ne dajo na dalje nego na tri mesece, po lestvici I, a če se dajo na daljši čas, po lestvici II. Kadar pa ponapredščine na kako zastavo dane ne presezajo 5 gld., tedaj so listine o njih izdane brezuvetno pristojbine proste.

Vsaka podaljšba (prolongacija) podvržena je po meri zgornjih določil isti pristojbini, kakor prva podelba ponapredščine.

Imetelji zastavarskih obrtov dolžni so te pristojbine od strank pobirati (izterjevati) in po dospelji vsak mesec opravljati neposrednje v dohodarstveno blagajnico onega okraja, v katerem stanujejo.

Določila §§^{ov} 5 in 12 postave od 13. decembra 1862 (Drž. zak. št. 89) naj se popolnem uporabljajo na ta slučaj.

§. 7.

V §. 54, odstavku 1 postave od 15. marca 1883 (Drž. zak. št. 39), s katero se obrtni red izpreminja in dopolnjuje, v misel vzeti ukaz o tem, kako so obrtniki zastavarji dolžni voditi svoje knjige in kateremu policijskemu prigledu o obsegu in načinu njihovega poslovanja ali obrtovanja jim je podvreči se, treba je izdati istodobno, ko ta postava v moč pride.

Ta ukaz naj obseza določila tudi o tem, kako se bode poslovni (opravilni) red, katerega je vsak imetnik zastavarskega obrta podeljujočemu oblastvu v potrdbo predložiti dolžan, kje v njegovi poslovalnici pritrjen strankam na znanje dajal. V tem poslovnem redu mora zlasti na tanko postavljeno biti, koliko obresti in postranskih pristojbin obrtnik v svojem poslovanji jemlje.

§. 8.

Prestopki te postave in ukazov izdanih na njeni podlogi, naj bodo, kadar se ne tičejo propisa §^a 6, po kazenskih določilih obrtnega reda pokorjeni.

§. 9.

Ta postava pride v moč tist dan, ko bode razglašena, in nje izvršitev je naročena Mojim ministrom za trgovino, notranje reči, finance in pravosodje.

Na Dunaji, dne 23. marcija 1885.

Franz Jožef s. r.

Taaffe s. r.

Pražák s. r.

Dunajewski s. r.

Pino s. r.

49.

Ukaz ministrov za trgovino, notranje reči, finance in pravosodje od 24. aprila 1885,

o vršbi zastavarskega obrta.

Na podlogi §^a 54 postave od 15. maja 1883 (Drž. zak. št. 39), s katero se obrtni red izpreminja in dopolnjuje, kakor tudi v izvršitev postave od 23. marcija 1885 (Drž. zak. št. 48) o zastavarskem obrtu ukazuje se:

§. 1.

Vsak imetnik zastavarskega obrta je dolžan, pisati zastavarsko knjigo.

O zastavljanih dragih kamenih (juvelih), zlatninah in srebrninah pisati je posebno zastavarsko knjigo. Ako zastavar tudi na vrednotne papirje novce posezuje, treba mu je vrh tega tudi za ta posel posebno knjigo pisati. Vsaka zastavarska knjiga mora biti trpežno vezana ter imeti strani skozi in skozi z zapored idočimi številkami zaznamenane in hrbet jej bodi z močno nitjo prepet.

Vsaka zastavarska knjiga mora kazati na primernem mestu obrtnikovo ime, in predno se začne rabiti, treba jo je položiti pred obrtno oblastvo prve stopinje, da jo pregleda in potrdi. To oblastvo bode na vsaki pregledani in potrjeni zastavarski knjigi uradno pripečatila konca niti, katera je potegnena skozi njo.

Na zastavarskih knjigah ne sme se nikakor in nikjer nič izpreminjati, sosebeno ne sme noben list snemati se iz njih niti vtikati va-nje.

Kadar koli bi se slučajno pokazil kak list, ali nit ali pečat, treba je to naznaniti obrtnemu oblastvu, da ono naredi, kar tu kaže storiti. Popravkov v zastavarski knjigi nikakeršnih ne bodi.

Če je vendar neogibna potreba, kje kaj popraviti, naj se dotična beseda ne izstrže, nego prečrta tako, da bode še mogoče čitati (brati) jo.

Zastavarske knjige je hraniti na varnem in takem mestu, kamer se ni ognja bati.

§. 2.

Vsak sklenen zastavarski posel treba je v dotično zastavarsko knjigo razločno, popolnem in po resnici vpisati, pri čemer naj se poodčitujejo naslednje točke:

- a) tekoča številka zastave;
- b) zastaviteljevo (zastavnikovo) ime in stanišče;
- c) opis zastave, kakšna je; pri zlatu in srebru tudi teža in po meri uradnega preskusnega znamenja, če je na nji, tudi čistina; pri vrednotnih papirjih vrsta (serija) in številka posamičnih kosov, število kuponov in o katerih rokih dospevajo, in morebiti ime, na katero slove papir;
- d) vrednost zastave;
- e) iznos zajma (posojila);
- f) leto in dan sklenenega zastavarskega posla;
- g) rok dospelosti zajma (kdaj zajem dospe ali doteče za vračilo)

Dalje mora imeti vsaka zastavarska knjiga razpredelek (rubriko) za opomnjenje, kamor je vpisovati vse bistvene dogodke, ki se tičejo posamičnega posla, kakor n. pr. da se je zastava izkupila (rešila), prevzdignila, da se je zastavnica javno razvredila (amortizirala), da je izdan zabeležni list itd.

§. 3.

Zastran ognja nevarni predmeti, in take stvari, katere se po veljajočih zakonitih propisih ne smejo dajati v promet, sosebno vse v vojaško službo spadajoče stvari od monture ali obleke, armature (orožja) in opreme, ne smejo se jemati v zastavo.

§. 4.

Predno zastavar začne vršiti svoj obrt, mora položiti poslovni (opravilni) red v deset primerkih ali izvodih pred podeljujoče oblastvo, da mu ga potrdi.

Poslovni red mora biti v soglasji s postavo od 23. marcija 1885 (Drž. zak. št. 48) in s pričujočim ukazom ter obsezaj natančna določila o postopku pri poslovanji, po tem pristojbinsko tarifo in obrazec ali vzorec zastavnega listka (zastavnice).

Predno mu je poslovni red potrjen, zastavar ne sme začeti vršbe svojega obrta.

Potrdbo je odbiti, kadar se proti poslovnemu redu sè stališča veljajočih propisov ali iz policijskih ozirov pokaže kak pomislek.

Takisto je postopati tudi, kadar kdo namerja poslovni red kako premeniti ali predrugačiti.

§. 5.

Obrtnikova dolžnost je, zastavniku o sklenenem poslu izdati in podpisati listek (zastavni listek, zastavnico), kateri mora biti dobesedno soglasen z vpisom v zastavarsko knjigo (§. 2).

Zastavni listek naj poleg tega obseza zastavniku najbitnejša določila postave od 23. marcija 1885 (Drž. zak. št. 48) in pa tega ukaza in poslovnega reda a sosebno iznos obresti in stranskih pristojbin, kar jih bode.

§. 6.

V poslovalnici obrtnikovi mora na vidnem mestu biti nameščen po en tiskan izvod postave od 23. marcija 1885 (Drž. zak. št. 48) in tega ukaza, dalje en izvod poslovnega reda in vrh tega še en izvod pristojbinske tarife (§. 4), katera je sestaven del poslovnega reda.

§. 7.

Obrtnik je v dolžnosti, svoj posel vršiti v prostoriji gledé ognja in tatinskega vloma kar je mogoče varni ter ima obrtno oblastvo pravico, uveriti se o tem. Obrtnikova dolžnost je, stvari, ki se mu v zastavo zaupajo, proti ognju zavarovati.

§. 8.

Obrtnik naj si uradna naznanila, ki mu dohajajo o kakih izgubljenih ali lastniku nepravno izmaknenih predmetih, in tako tudi vsa takšna pismena naznanila, ki jih dobiva od zasebnikov (privatnih ljudi), po času, kakor katero prejme, v red djana in s stvarnim kazalom opravljena hrani ter prigledujočim organom oblastva na zahteve predlaga.

§. 9.

Ako zastavnik poprosi, da bi se zastavna pogodba podaljšala (zastava prevzdignila) ter obrtnik privoli v podaljšbo (prolongacijo), postopati je tako, kakor da gre za sklepanje novega zastavnega posla; treba je novega vpisa v zastavarsko knjigo ter izdatbe novega zastavnega listka, kakor pišeta §§. 2 in 5, a stari listek naj se vzame nazaj.

§. 10.

Če se zastavni listek (zastavnica) izgubi, naj stranka obrtniku precej bodi ustno bodi pismeno naznani, da ga je izgubila, ter pové svoje ime in stanovališče in pa izkaže, da je izgubo tudi pri varnostnem oblastvu zglasila. Izgubitelj mora povedati, kdaj je bil vložil zastavo in pa doklej traja in koliko iznaša prejeti zajem (posojilo), ter zastavo na tanko opisati.

Kadar se opis prilega zastavi v hrambo položeni in če so povedani podatki zastavnega listka soglasni z zastavarjevimi knjigami, zabeleži se izguba zastavnega listka v knjigah ter izdá zabeležni list (zabeležbenica).

Na podlogi te zabeležbenice moči je zastavo prevzdigniti. Ako izvirni zastavni listek v letu dní od onega dne, katerega je bila izguba naznanjena, na dan ne pride, sme se zastava dotičniku, če zabeležni list nazaj dá in iznos zajma, obresti in postranske pristojbine opravi, izročiti, — če ni more biti zarad opuščene podaljšbe propala in prodana bila.

Kadar je zastava uže propala, ter — držeč se zakonitih propisov — prodana bila, moči je vzdigniti samo presežek od izkupila ali iztržila (prebitek), če ga je kaj, ako ne bi bil isti uže po določilu § 4, odst. 5 postave od 23. marcija 1885 (Drž. zak. št. 48), na korist ubožcem tistega kraja propadel. Predno izteče leto dni, sme se komu zastava ali prebitek iztržila, ako bi ga kaj bilo, samo tedaj izročiti, če ob enem preoddá izvirni zastavni listek in zabeležni list.

§. 11.

Ko preteče 14 dni od propadnega dne, sme ta, kdor ima zabeležni list v rokah, zastavo, če še ni bila prodana, — zabeležni list vrnivši — izkupiti

(rešiti), ako poleg tega cenilno (cenjeno vrednost) zastave v gotovini pri zastavarji položi ter s tem zavaruje imetnika zastavnice, ako bi mu šla kaka pravica.

Ta zavarovalni iznos mu se brez povračila obresti zopet izroči, če v letu dni, računeč od dne, katerega je zabeležni list izdan, izvirni zastavni listek ne pride na dan.

§. 12.

Vsaki stranki, — katera izgubivši zastavni listek — ne more ustreči temu, kar je po §§. 10 in 11 potreba v dosego zabeležbenice, ali katera uže izdano zabeležbenico izgubi, dano je na voljo, po zakonitem poti izprostiti razvredbo (amortizacijo) izgubljene zastavnice ali zabeležbenice.

Razvredbe prosiatelj naj, čim bode zastavarju sodno priznanjeno, da je razvredbeni postopek pognan, s podaljšbo ubrani, da mu zastava ne propade in ne bode prodana. Ako zastavne pogodbe ni podaljšal, pristoji mu po izprošeni pravokrepni razvredbi zastavnega listka ali zabeležnega lista samo pravica do presežka v iztržilu (prebitka), ako bi ga od prodane zastave kaj bilo.

§. 13.

Ako se ta, komur je po §§. 1—3 postave od 23. marcija 1885 (Drž. zak. št. 48) podeljen zastavarski obrt, hoče poprijeti postopka uravnanega v členu 311 trgovinskega zakonika, da si iz danih mu v roko zastav zadobi poplačilo za terjatve nastopivše iz njegove poslovršbe, ima dolžnost izpolnjevati splošne propise o dražbi in poleg tega držati se še tudi naslednjih določil:

1. Zastavnik ima pravico, zastavo, dokler ne bode s pritkom komu prirečena, vsak čas izkupiti (rešiti).

Obresti je izračunjati samo do časa, ko se izkupi.

2. Z oznanilom pred poslovalnico pribitim in poleg tega enkrat izvrščenim v uradne novine ali v oni pomestni list, ki ga obrtno oblastvo določi, treba je na znanje dati, kje in kdaj bode dražba, ter občno oznamenati one stvari, katere se bodo na dražbi prodajale.

V tem oznanilu treba je zaporedoma navesti ime zastavarjevo in številke predmetov imajočih se prodati, pod katerimi so v dotični zastavni knjigi zapisani.

To se mora naj manj dva tedna in največ štiri tedne pred dražbenim dnevom oznaniti.

3. Kadar je z eno in isto zastavno pogodbo več stvari v zastavo danih, ima zastavnik pravico, določiti red, po katerem se ima ena za drugo na prodaj ponuditi, ter naj se prodajanje ustavi, čim bode iztrženo toliko, kolikor je dovolj v zalozbo zastavarjeve terjatve za glavnico (kapital), obresti in postranske pristojbine.

4. Zastava stoji tudi za prodajne troške. Izmed vkupnih troškov od več prodaj porazdeliti je troške za oznanilo po številu zastavnih številok a troške za prodajo po razmerji iztržila ali izkupila.

5. O vsaki dražbi naj obrtnik zastavar naredi natančen izkaz, iz katerega se vidi zastava na prodaj ponujena, zastavarjeva terjatev, iztržilo dražbe, dražbena pritsojbina (dražbarina) in prebitek, kar bi ga bilo, odbivši zastavarjevo terjatev in dražbarino.

Komisar od gosposke poistinja (konstatuje) dražbeno iztržilo vsake posamične zastave in podpisuje izkaz.

6. Zastavarjeva dolžnost je, brez odloga po opravljeni prodaji zastave prebitek, kar bi ga — odbivši zastavni dolg z obrestmi in postranskimi pristojbinami vred in pa troške za prodajo zastave — od izkupila ostalo zastavniku, le-temu izročiti ali pa po iztečaju šestih tednov, ne vzdignene iznose za-nj pri sodišči položiti ter pridodati popisnico (konsignacijo).

7. Ako zgornjih propisov ne bi izpolnil, odgovarja zastavar zastavniku za vso kvaro, ki bi le-temu odtod nastala, in če ni ravnal po določenih točke 2, 3 in 5, nosi on sam prodajne troške.

§. 14.

Zastavarske knjige treba je hraniti deset let od časa, ko se je poslednji vpis vanje storil.

Zastavne in zabeležne listke hraniti je pet let od časa, ko je bila zastava izkupljena, odnosno prevzdignena.

§. 15.

Obrtniki zastavarji imajo dolžnost, v §. 6 postave od 23. marcija 1855 (Drž. zak. št. 48) ustanovljene pristojbine po §§. 5 in 12 postave od 13. decembra 1862 (Drž. zak. št. 89), opravljati v dohodarstveno blagajnico (kaso) onega okraja, v katerem stanujejo.

Zatega delj jim je pisati po vzorci (v prilogi) z zastavarsko knjigo na tanko soglasen dnevnik (*journal*), kateri naj obseza:

- a) zapored idoča števila zastavarske knjige o ponapredščinah (zajmih, posojilih), podvrženih pristojbini;
- b) čas, doklej je komu dana ponapredščina;
- c) iznos vrednosti njene;
- d) iznos pristojbine, namreč vsako posebej, če jo je odmerjati po lestvici I ali pa po lestvici II, posamič in na konci vsakega stolpca in vsakega dnevnika skupno.

Podaljšbe ali prolongacije (§. 6) vzprijemati je v dnevnik kakor nove zastavarske poslove.

Dnevnik je treba uradno završevati ter kot nasproten list (protipis) dohodarstveni blagajnici ob enem s pristojbino, ki se neposrednje opravlja, oddajati v štirinajstih dnevih po izteku vsacega meseca, ali pa v daljšem plačilnem roku, ako bi ga ministerstvo financij bilo komu dovolilo.

V oziru na štempeljsko dolžnost zastavarskih knjig veljajo določila štempeljskih in pristojbinskih postav.

§. 16.

Kadar bi se primerilo, da bi obrtnik svojega posla ne mogel opravljati, ker mu kak zadržek nekoliko ali stalno brani, treba je to naznaniti obrtnemu oblastvu, katero naj to naredi, kar bi iz javnih ozirov potrebno bilo.

§. 17.

Dolžnost obrtnih oblastev je, obdobjno (periodno) pregledovati poslovalnice zastavarske. Takisto imajo tudi organi obrtnih oblastev, po tem zvanih v to

cesarskih in krajevno-policijskih oblastev vsak čas pravico, ogledovati si zastavarske poslovalnice, vpogledovati v knjige, poslovršbo pregledovati, kakor tudi, kjer najdejo, da katera reč ní v redu, po postavnem poti narejati, da se popravi.

Zastavarski obrtniki imajo dolžnost, dajati vsako dopoved o poslovršbi, katera bi se uradoma zahtevala od njih.

§. 18.

Prestopki tega ukaza, kolikor se ne tičejo propisa stoječega v §. 15, pokarjajo se po kazenskih določilih §ⁿ 8 postave od 23. marcija 1885 (Drž. zak. št. 48).

§. 19.

Ta ukaz pride v moč istodobno s postavo od 23. marcija 1885 (Drž. zak. št. 48).

Taaffe s. r.

Pražák s. r.

Dunajewski s. r.

Pino s. r.

